

جغرافیا ۱

شکل گیری سکونتگاه ها

انواع اصلی سکونتگاه

در ایران سه دسته سکونتگاه وجود دارد:

۱- عشایری

۲- روستایی

۳- شهری

سکونتگاه عشایری

قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه که در ایران شناخته شده است، سکونتگاه عشایری است.

عشایر، زندگی اجتماعی قبیله‌ای دارند و از ایل و طایفه تشکیل شده‌اند و پیوندهای خویشاوندی با هم دارند. عشایر به طور مستقیم از منابع طبیعی استفاده می‌کنند.

در ایران، وجود کوه‌های البرز و زاگرس و نیز دشت‌های پست و هموآنها یکجا نشین نیستند.

جغرافیا ۱

مهم‌ترین عشایر ایران

لرها

کردها

ترکمن‌ها

شاهسون‌ها

عربها

الیکایی‌ها

قشقایی‌ها

افشاری‌ها

سکونتگاه روستایی

روستا، محلی است که فعالیت اغلب ساکنان آن به زمین وابسته است و بیشتر روستاییان به کشاورزی و دامداری اشتغال دارند.

معمولاً در روستاها، عرضه خدماتی نظیر بیمارستان، فروشگاه و حمل و نقل عمومی، کمتر و محدودتر است.

جغرافیا ۱

سکونتگاه شهری

منظور از شهر هر یک از نقاط جغرافیایی است که دارای مصوبه هیئت دولت بوده و دارای شهرداری باشد. همچنین شهر از نظر بافت ساختمانی، اشتغال و سایر عوامل، دارای سیمایی با ویژگی‌های خاص خود است.

اگر جمعیت هر سکونتگاه به تعداد معینی برسد، طبق قانون، آن را شهر تلقی می‌کنند.

ملاک تبدیل هر سکونتگاه روستایی به شهری در ایران به تشخیص وزارت کشور، جمعیت ۱۰۰۰۰ نفر و داشتن شهرداری است.

بیشتر مردم سکونتگاه شهری، در بخش خدمات و صنعت شاغل هستند.

اجزای سکونتگاه

اجزای سکونتگاه‌های روستایی و شهری

اجزای سکونتگاه‌های روستایی شامل خانه‌ها، مزارع، چراگاه‌ها، باغ‌ها، مکانهای عمومی، مساجد، میدانها و راه‌ها است.

اجزای سکونتگاه شهری اغلب شامل کاشانه‌ها، خیابانها، میدانها، مکانهای آموزشی و تفریحی، دانشگاهی، بازار و مراکز درمانی است.

جغرافیا ۱

انواع شکل روستاها

متمرکز

گسترده

روستای میدانگاهی

روستای خطی

روستای پلکانی

شکل سکونتگاه‌های شهری

شهر شعاعی

شهر شطرنجی

شهر خطی

تغییرات جمعیتی سکونتگاه‌ها

افزایش جمعیت سبب شده است که شکل های سکونتگاه‌ها به تدریج تغییر یابد. رشد سریع جمعیت بر تعداد جمعیت شهرها افزوده و با تبدیل نقاط روستایی به شهر تعداد نقاط شهری را افزایش داده است.

جغرافیا ۱

پیدایش شهرهای پر جمعیت

کشور ما در دهه‌های اخیر، رشد سریع شهرنشینی داشته است. گرایش به شهرنشینی در همه جای کشور به چشم می‌خورد؛ اما در سالهای اخیر ۸ شهر ایران، جمعیت بیشتری را در خود جای داده است.

نقش سکونتگاه‌ها

نقش هر سکونتگاه براساس وضع جغرافیایی آن، اعم از انسانی یا طبیعی تعیین می‌شود.

شهر مذهبی

شهر صنعتی

شهر دانشگاهی

شهرگریزی

با توجه به مشکلات شهرهای بزرگ در سالهای اخیر حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر یا روستاها آغاز شده است.

مدرسه مجازی آینو